Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

15. november 2012*

»Direktiv 77/388/EØF — moms — fritagelser — artikel 13, punkt B, litra b) — bortforpagtning og udlejning af fast ejendom — husbåd uden fremdriftssystem, som er permanent stationært fortøjet ved en flodbred — udlejning af husbåden, herunder dertilhørende anløbsbro samt land- og vandareal — anvendelse udelukkende til varig drift af restaurant og diskotek — én enkelt ydelse«

I sag C-532/11,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Oberlandesgericht Köln (Tyskland) ved afgørelse af 22. september 2011, indgået til Domstolen den 19. oktober 2011, i sagen:

Susanne Leichenich

mod

Ansbert Peffekoven,

Ingo Horeis,

procesdeltager:

Dr. Leyh, Dr. Kossow & Dr. Ott KG, Wirtschaftsprüfungsgesellschaft, Steuerberatungsgesellschaft,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat af dommerne R. Silva de Lapuerta, som fungerende formand for Tredje Afdeling, K. Lenaerts, E. Juhász (refererende dommer), G. Arestis og J. Malenovský,

generaladvokat: J. Mazák

justitssekretær: fuldmægtig A. Impellizzeri,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 6. september 2012,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Susanne Leichenich ved Rechtsanwalt H. Bister

* Processprog: tysk.

— Ansbert Peffekoven og Ingo Horeis ved Rechtsanwälte A. Funke og R. Lenzen

— Dr. Leyh, Dr. Kossow & Dr. Ott KG, Wirtschaftsprüfungsgesellschaft, Steuerberatungsgesellschaft, ved Rechtsanwälte T. Wahlen og S. Schneider

— den tyske regering ved T. Henze og K. Petersen, som befuldmægtigede

— Europa-Kommissionen ved C. Soulay og B.-R. Killmann, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 13, punkt B, litra b), i Rådets sjette direktiv 77/388/EØF af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter – Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag (EFT L 145, s. 1, herefter »sjette direktiv«).

2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem på den ene side Susanne Leichenich, der ejer en husbåd, og på den anden side Ansbert Peffekoven og Ingo Horeis, hendes skatterådgivere, vedrørende pålæggelse af merværdiafgift (herefter »moms«) i relation til udlejning af denne husbåd, der varigt og stationært er fortøjet ved en flodbred, og som benyttes til drift af restaurant og diskotek.

Retsforskrifter

EU-retten

3 Sjette direktivs artikel 2, der er indeholdt i afsnit II med overskriften »Anvendelsesområde«, fastsætter:

»[Moms] pålægges:

1. levering af goder og tjenesteydelser, som mod vederlag foretages i indlandet af en afgiftspligtig person, der optræder i denne egenskab

[...]«

4 Dette direktivs artikel 13 med overskriften »Afgiftsfritagelser i indlandet« fastsætter under punkt B med overskriften »Andre fritagelser«:

»Med forbehold af andre fællesskabsbestemmelser fritager medlemsstaterne på betingelser, som de fastsætter for at sikre en korrekt og enkel anvendelse af nedennævnte fritagelser og med henblik på at forhindre enhver mulig form for svig, unddragelse og misbrug:

[...]

b) bortforpagtning og udlejning af fast ejendom, med undtagelse af:

1. udlejning inden for hotelsektoren eller sektorer med tilsvarende opgaver, således som dette begreb er fastlagt i medlemsstaternes lovgivning, herunder udlejning i ferielejre eller i områder, der er indrettet som campingpladser

2. udlejning af pladser til parkering af køretøjer

3. udlejning af udstyr og maskiner, der installeres på brugsstedet

4. udlejning af bokse.

Medlemsstaterne kan fastsætte yderligere undtagelser inden for dette fritagelsesområde.

[...]«

5 Indholdet af ovenstående bestemmelse i sjette direktiv er i praktisk talt uændret form gengivet i artikel 135 i Rådets direktiv 2006/112/EF af 28. november 2006 om det fælles merværdiafgiftssystem (EUT L 347, s. 1), der er en omarbejdning af sjette direktiv med successive ændringer.

6 Artikel 38 i Rådets gennemførelsesforordning (EU) nr. 282/2011 af 15. marts 2011 om foranstaltninger til gennemførelse af direktiv 2006/112/EF om det fælles merværdiafgiftssystem (EUT L 77, s. 1), der er indeholdt i denne forordnings underafdeling 10 med overskriften »Udlejning af transportmidler«, fastsætter:

»1. Ved »transportmidler« som omhandlet i artikel 56 og artikel 59, stk. 1, litra g), i direktiv 2006/112/EF forstås fartøjer og køretøjer, også motoriserede, og andre former for udstyr og anordninger, der er beregnet til at befordre personer eller gods fra et sted til et andet, som kan trækkes eller skubbes af fartøjer og køretøjer, og som normalt er konstrueret til og faktisk egnet til transport.

[...]

3. Transportmidler nævnt i stk. 1 omfatter ikke permanent stationære køretøjer og containere.«

Tysk ret

7 § 4 i Umsatzsteuergesetz (lov om omsætningsafgifter) bestemmer:

»Af de i § 1, stk. 1, nr. 1), omhandlede transaktioner er følgende fritaget for afgift:

[...]

12.

a) udlejning og bortforpagtning af fast ejendom, af rettigheder, som er omfattet af de civilretlige regler vedrørende fast ejendom, og af statslige højhedsrettigheder, som vedrører brug af grund og jord

b) tilrådighedsstillelse af fast ejendom og dele af fast ejendom til benyttelse på grundlag af en aftale eller en forkontrakt, hvorved ejendomsretten overdrages

c) stiftelse, overdragelse og tilrådighedsstillelse af brugsrettigheder over fast ejendom.

Afgiftsfritagelsen omfatter ikke udlejning af bolig- og soverum, som en erhvervsdrivende stiller til rådighed for indlogering af kort varighed af fremmede, udlejning af parkeringspladser til køretøjer, midlertidig udlejning af pladser på campingpladser samt udlejning og bortforpagtning af maskiner og andre indretninger af enhver art, som hører til et driftsanlæg, selv om de udgør en væsentlig bestanddel af en fast ejendom.«

8 I medfør af tysk ret er en fast ejendom uanset dens anvendelsesformål en afgrænset jordparcel, der under et særligt nummer fremgår af matrikelregisteret, eller som er registreret i henhold til lov om tinglysning. Spørgsmålet om, hvorvidt en bygning udgør en bestanddel af en fast ejendom, bedømmes i henhold til national retspraksis på skatteområdet i princippet i lyset af de almindelige civilretlige regler, i dette tilfælde af civillovbogens § 94, der har overskriften »Væsentlige bestanddele af en fast ejendom eller en bygning«, og som i stk. 1 fastsætter:

»Som væsentlige bestanddele af en fast ejendom regnes bestanddele, der er fast forbundet med grund og jord, navnlig bygninger [...]«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

9 Det fremgår af de sagsakter, der er indgivet til Domstolen, at Susanne Leichenich i 1999 indgik en aftale med den tyske stat ved Wasser- und Schifffahrtsverwaltung (vand- og skibsfartsforvaltningen, herefter »WSW«) om brugsret til et jordareal på Rhinens venstre bred i nærheden af byen Köln og et tilstødende vandareal, nemlig en del af floden. I henhold til denne aftale har WSW stillet disse arealer til rådighed for brugerne med henblik på benyttelse af en husbåd, med anløbsbro, som restaurant. Den omhandlede husbåd har i mange år ligget fortøjet til samme sted, er aldrig blevet flyttet og er fastgjort ved hjælp af reb, kæder og ankre. Husbåden har hverken motor eller fremdriftssystem. Endvidere er den tilsluttet vand- og elforsyning, og den har egen adresse, telefontilslutning og spildevandsledning.

10 Ved aftale af 1. februar 2000 bortforpagtede Susanne Leichenich husbåden, herunder dertilhørende anløbsbro og areal, til et interessentskab, der udelukkende anvendte husbåden som restauration og senere som diskotek. Der blev ikke opkrævet moms af forpagtningsafgiften, idet Susanne Leichenichs skatterådgivere var af den opfattelse, at der var tale om udlejning af en fast ejendom. I forbindelse med en kontrol, som blev udført af Finanzamt Köln-Altstadt, der er den lokale kompetente skattemyndighed, for årene 2000-2003 – i hvilken periode Susanne Leichenich var eneejer af de bortforpagtede goder – fandt denne myndighed imidlertid, at udlejningen vedrørte løsøre, og at den derfor var momspligtig.

11 Susanne Leichenich anlagde derfor et civilt søgsmål mod sine skatterådgivere ved Landgericht Köln med påstand om erstatning for den erlagte moms. Ved dom af 9. december 2010 fastslog denne ret, idet den henviste til Domstolens dom af 16. januar 2003, Maierhofer (sag C-315/00, Sml. I, s. 563), at husbåden hverken udgjorde en fast ejendom eller en væsentlig bestanddel af en fast ejendom, for så vidt som den ikke var grundfast. Husbåden ville således, selv om det ville indebære en vis forberedelse og bistand fra fagfolk, kunne flyttes på få timer. Følgelig var der tale om løsøre, der ikke er omfattet af den i sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra b), fastsatte fritagelse.

12 Oberlandesgericht Köln, for hvilken der er iværksat appel til prøvelse af denne dom, har bemærket, at i henhold til forpagtningsaftalen begrænser denne sig ikke til udlejning af husbåden og anløbsbroen, men omfatter desuden de dertilhørende vand- og landarealer. Den stationære og varige benyttelse af husbåden og anløbsbroen er derfor uløseligt forbundet med benyttelsen af det dertilhørende vandareal og den dertilhørende flodbred. Den stationære benyttelse af husbåden forhindrer nemlig varigt enhver anden benyttelse af det vandområde, som den dækker, bl.a. benyttelse til offentlig transport. Med andre ord er en del af floden, og dermed af jorden, blevet udlejet ifølge denne aftale. Den i aftalen fastsatte

udlejning af husbåden og den dertilhørende anløbsbro omfatter derfor nødvendigvis benyttelsen og tilrådighedsstillelsen af det vand- og landareal, som tidligere var blevet stillet til rådighed for Susanne Leichenich ved den med WSW indgåede aftale.

13 Den forelæggende ret har desuden præciseret, at husbåden ifølge aftalen kun kan anvendes på det specifikt angivne sted, og at den ikke er tiltænkt at blive flyttet. Den har i øvrigt i mange år befundet sig på samme fortøjningsplads. Den forelæggende ret har ligeledes bemærket, at eftersom grunden i henhold til forpagtningsaftalen er blevet stillet til forpagternes rådighed med henblik på en stationær anvendelse af husbåden, og eftersom denne har en telefonlinje, tilslutninger og endog en spildevandsledning, kan det ud fra en funktionel indfaldsvinkel antages, at husbåden udgør en bygning i sjette direktivs forstand, idet en sådan bygning i sagens natur ikke kan fastgøres lige så solidt til et vandareal som til et landareal.

14 Den forelæggende ret er desuden i tvivl om, hvorvidt der i momsmæssig henseende skal sondres mellem udlejningen af den del af den faste ejendom, som benyttes til husbåden, og udlejningen af den del, som benyttes til anløbsbroen, der ifølge aftalens ordlyd er blevet stillet til rådighed for de berørte med henblik på at blive anvendt som fortøjningsplads for både. Den forelæggende ret er i tvivl om, hvorvidt sidstnævnte ydelse skal anses for at være en sekundær ydelse inden for rammerne af én enkelt aftale, eftersom tilrådighedsstillelsen af anløbsbroen udelukkende eller i det væsentlige tjener til at give adgang til husbåden.

15 Oberlandesgericht Köln har på denne baggrund besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal [sjette direktivs] artikel 13, punkt B, litra b), […] fortolkes således, at begrebet bortforpagtning og udlejning af fast ejendom omfatter udlejning af en husbåd, med dertilhørende fortøjningsareal og anløbsbro, som udelukkende er beregnet til stationær og varig benyttelse som restaurant/diskotek på en afgrænset og identificerbar fortøjningsplads i vandet? Er det relevant for vurderingen, hvordan husbåden er forbundet med grund og jord, eller hvor meget arbejde der er forbundet med at fjerne bådens fastgørelsesforanstaltninger?

2) Såfremt spørgsmål 1, første punktum, besvares bekræftende:

Skal [sjette direktivs] artikel 13, punkt B, litra b), […] fortolkes således, at begrebet »køretøjer«, der ifølge Domstolens dom af 3. marts 2005, sag C-428/02 [Fonden Marselisborg Lystbådehavn, Sml. I, s. 1527], også omfatter både, ikke finder anvendelse på en bortforpagtet husbåd, der ikke kan sejle ved egen kraft (ingen motor), og som er blevet bortforpagtet alene med henblik på varig udnyttelse på den konkrete beliggenhed og ikke med henblik på sejlads? Udgør bortforpagtningen af husbåden og anløbsbroen, herunder de dertilhørende land- og vandarealer, en samlet afgiftsfri ydelse, eller skal der i momsmæssig henseende eventuelt sondres mellem udlejningen af husbåden og af anløbsbroen?«

Om det første præjudicielle spørgsmål og anden del af det andet præjudicielle spørgsmål

16 Med det første spørgsmål og anden del af det andet spørgsmål, der behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra b), skal fortolkes således, at begrebet bortforpagtning og udlejning af fast ejendom omfatter udlejning af en husbåd, med dertilhørende fortøjningsareal og anløbsbro, som er gjort stationær ved hjælp af fortøjningsanordninger, der ikke let kan demonteres og er fastgjort til en flods bred og bund, som ligger på en afgrænset og identificerbar fortøjningsplads i floden, og som i henhold til lejeaftalen udelukkende er beregnet til varig drift af restaurant og diskotek på denne fortøjningsplads. Den forelæggende ret ønsker også oplyst, om udlejningen af husbåden og anløbsbroen under sådanne omstændigheder udgør én enkelt ydelse, som er fritaget for afgift.

17 I denne henseende bemærkes indledningsvis, at afgiftsfritagelserne i sjette direktivs artikel 13 i henhold til fast retspraksis er selvstændige EU-retlige begreber og derfor må underlægges en fællesskabsdefinition, og at fortolkningen af det i sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra b), fastsatte begreb udlejning af fast ejendom ikke kan være afhængig af den i en medlemsstats civilretlige regler givne fortolkning (Maierhofer-dommen, præmis 25 og 26 og den deri nævnte retspraksis).

18 Det bemærkes ligeledes, at det påhviler Domstolen i overensstemmelse med kompetencefordelingen mellem Unionens retsinstanser og de nationale retter at tage hensyn til de faktiske omstændigheder og de retsregler, som ifølge forelæggelsesafgørelsen er baggrunden for det præjudicielle spørgsmål (dom af 20.5.2010, sag C-434/08, Harms, Sml. I, s. 4431, præmis 33).

19 Ifølge den forelæggende rets faktiske konstateringer i den foreliggende sag begrænser forpagtningsaftalen sig ikke til udlejningen af husbåden og anløbsbroen, men omfatter desuden de dertilhørende vand- og landarealer, idet benyttelsen af husbåden og anløbsbroen ikke kan adskilles fra benyttelsen af disse andre elementer. Formålet med udlejningen er endvidere udelukkende at benytte husbåden, sammen med anløbsbroen, som restaurant og diskotek.

20 Som følge af disse konstateringer, som den forelæggende ret har foretaget, skal husbådens situation ikke behandles isoleret, men under hensyn til dennes integrering i fortøjningspladsen.

21 Henset til disse faktiske forhold må det fastslås, at den del af arealet, der ikke ligger under vand, og som i hovedsagens tilfælde svarer til det areal, der støder op til husbådens fortøjningsplads i vandet, udgør fast ejendom. Tilsvarende udgør den afgrænsede del af flodbunden, der ligger under vand og er dækket af det flodvand, hvori husbåden ligger fortøjet, fast ejendom (jf. i denne retning dommen i sagen Fonden Marselisborg Lystbådehavn, præmis 34, og dom af 6.12.2007, sag C-451/06, Walderdorff, Sml. I, s. 10637, præmis 19). Den forelæggende ret har anført, at benyttelsen af husbåden varigt forhindrer enhver anden benyttelse af det vandareal, som den dækker.

22 Husbåden, den del af jordarealet, der ikke ligger under vand, og den del af flodbunden, der ligger under vand, udgør en helhed, som er forpagtningsaftalens hovedgenstand.

23 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at husbåden, der ikke har noget fremdriftssystem, i mange år har været stationært fortøjet til denne del af floden. Den er fortøjet til den afgrænsede del af flodbunden ved hjælp af ankre og til flodbredden ved hjælp af kæder og reb. Disse anordninger til fiksering af husbåden er ikke lette at demontere, dvs. ikke uden en betydelig indsats og betydelige omkostninger. Ifølge Domstolens praksis er det ikke nødvendigt, at en konstruktion er uløseligt forbundet med jorden for med henblik på anvendelsen af momsreglerne at anses for fast ejendom (Maierhofer-dommen, præmis 33).

24 I henhold til forpagtningsaftalen, der er indgået for fem år siden, og som ikke udtrykker nogen vilje fra parternes side til at tillægge brugen af husbåden en lejlighedsvis og midlertidig karakter, er husbåden udelukkende beregnet til varig drift af restaurant og diskotek. Desuden har husbåden egen postadresse og en telefonlinje, og den er tilsluttet vand- og elforsyningsnet.

25 Henset til forbindelsen mellem husbåden og de bestanddele, der udgør dens fortøjningsplads, og det forhold, at husbåden er fastgjort til disse bestanddele på en sådan måde, at den i praksis udgør en del af dette areal set som en helhed, og henset desuden til aftalen, hvorefter husbåden udelukkende og varigt er beregnet til drift af restaurant og diskotek på denne fortøjningsplads, samt det forhold, at husbåden er tilsluttet de forskellige forsyningsnet, skal den helhed, som udgøres af husbåden og de bestanddele, der udgør fortøjningspladsen, med henblik på anvendelsen af den i sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra b), fastsatte fritagelse anses for en fast ejendom.

26 Europa-Kommissionen har med rette anført, at det i lyset af det formål, som de kontraherende parter har tilsigtet, og den funktion, som disse har forbeholdt husbåden, i økonomisk henseende ikke har nogen betydning for parterne, om der er tale om en bygning, som er grundfast, f.eks. ved hjælp af pæle, eller blot en husbåd som den i hovedsagen omhandlede.

27 Den tyske regerings argument, hvorefter aftalens hovedgenstand er udlejningen af husbåden uden hensyn til den plads, som den er fortøjet til, kan ikke tiltrædes, eftersom beliggenheden er af væsentlig betydning med henblik på at sikre en restaurants rentabilitet. I hovedsagen er forpagtningsaftalen blevet indgået og forpagtningsafgiften fastsat i forhold til husbådens beliggenhed, idet den bl.a. befinder sig i nærheden af et stort byområde og giver en let adgang til restaurantbåden.

28 Det skal desuden fremhæves, at tilrådighedsstillelsen af anløbsbroen ifølge forelæggelsesafgørelsen i det væsentlige har til formål at give adgang til husbåden. Det fremgår således, at husbåden tilsammen med de bestanddele, der udgør dens fortøjningsplads, dvs. såvel den del af arealet, der ikke ligger under vand, som den del, der er dækket af vand, det vandareal og den anløbsbro, der hører dertil, udgør en samlet funktionel og økonomisk enhed, og at forpagtningsaftalen, som omfatter samtlige disse bestanddele, omhandler én enkelt ydelse, inden for rammerne af hvilken udlejningen af anløbsbroen er af sekundær karakter i forhold til udlejningen af husbåden. Følgelig skal udlejningen af anløbsbroen ikke anses for en særskilt ydelse i momsmæssig henseende.

29 Henset til ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål og anden del af det andet spørgsmål besvares med, at sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra b), skal fortolkes således, at begrebet bortforpagtning og udlejning af fast ejendom omfatter udlejning af en husbåd, med dertilhørende fortøjningsareal og anløbsbro, som er gjort stationær ved hjælp af fortøjningsanordninger, der ikke let kan demonteres og er fastgjort til en flods bred og bund, som ligger på en afgrænset og identificerbar fortøjningsplads i floden, og som i henhold til lejeaftalen udelukkende er beregnet til varig drift af restaurant og diskotek på denne fortøjningsplads. Denne udlejning udgør én enkelt ydelse, som er fritaget for afgift, og der skal ikke sondres mellem udlejningen af husbåden og udlejningen af anløbsbroen.

Om første del af det andet spørgsmål

30 Med første del af dette spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om en husbåd som den i hovedsagen omhandlede udgør et »køretøj« med henblik på anvendelsen af den i sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra b), nr. 2), fastsatte fritagelse.

31 I henhold til Domstolens praksis skal udtrykket »køretøj« i nævnte bestemmelse fortolkes således, at det omfatter »alle transportmidler«, herunder både (jf. dommen i sagen Fonden Marselisborg Lystbådehavn, præmis 44). Efter disse ords sædvanlige betydning er der tale om midler beregnet til person- eller godstransport, dvs. midler, som konkret benyttes til denne funktion.

32 Denne tilgang til begrebet køretøj, som er baseret på det omhandlede godes konkrete funktion og brug, bekræftes af artikel 38, stk. 1 og 3, i forordning nr. 282/2011, der med henblik på kvalificeringen af et køretøj som »transportmiddel« netop lægger vægt på det forhold, at køretøjet er beregnet til at befordre personer eller gods, og udelukker, at permanent stationære køretøjer er omfattet af denne kvalificering. Nævnte forordning, som ikke finder tidsmæssig anvendelse på hovedsagen, belyser og afklarer dog begreber, der er indeholdt i momsreglerne og har fundet anvendelse siden indførelsen af disse regler.

33 Følgelig er det ikke den oprindelige anvendelse af et gode, men dets konkrete og aktuelle funktion, der har betydning. Den oprindelige anvendelse af et gode kan nemlig ikke definitivt sikre dette en bestemt behandling i momsmæssig henseende, uanset om den faktiske brug, der gøres af dette gode, ændres.

34 Således som det fremgår af de sagsakter, der er indgivet til Domstolen, er den i hovedsagen omhandlede husbåd, der oprindeligt formentlig blev konstrueret med henblik på at blive benyttet som transportmiddel, ikke blevet anvendt til sådanne formål i de seneste 30 år, og den har i samme periode været permanent stationær på samme sted ved Rhinens venstre bred. Ifølge forpagtningsaftalens ordlyd har de kontraherende parter desuden ikke udtrykt nogen hensigt om at benytte husbåden som transportmiddel under aftaleperioden, og de har forbeholdt den en helt anden funktion. Denne husbåd kan derfor ikke anses for et køretøj i relation til momsreglerne.

35 Den tyske regerings argument, hvorefter funktionen af den i hovedsagen omhandlede restaurantbåd kan sammenlignes med funktionen af et restaurantskib, der foretager korte udflugtssejladser på et vandløb, såsom Rhinen eller Mosel, kan ikke tiltrædes. En helhed som den i hovedsagen omhandlede, der udgøres af en husbåd samt af det dertilhørende areal og den dertilhørende anløbsbro, er nemlig en fast ejendom, som udelukkende har til formål at tilbyde restaurations- og underholdningsydelser inden for særlige rammer, hvorimod de restaurantskibe, der udfører udflugtssejladser på et vandløb, er køretøjer, som benyttes til levering af såvel restaurations- som turistydelser. Følgelig kan situationen for de sidstnævnte ikke sammenlignes med den i hovedsagen omhandlede situation.

36 Således som Kommissionen med rette har anført, kan funktionen af den i hovedsagen omhandlede husbåd i lyset af princippet om afgiftsneutralitet sammenlignes med funktionen af en fast ejendom, der benyttes som restaurant, og som er etableret på land i nærheden af husbåden. Den restaurant eller det diskotek, der drives på denne husbåd, konkurrerer således i økonomisk henseende med tilsvarende etablissementer, som befinder sig i bygninger, der er grundfaste.

37 Henset til ovenstående betragtninger skal første del af det andet spørgsmål besvares med, at en husbåd som den i hovedsagen omhandlede ikke udgør et køretøj som omhandlet i sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra b), nr. 2).

Sagens omkostninger

38 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

1) **Artikel 13, punkt B, litra b), i Rådets sjette direktiv 77/388/EØF af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter – Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag, skal fortolkes således, at begrebet bortforpagtning og udlejning af fast ejendom omfatter udlejning af en husbåd, med dertilhørende fortøjningsareal og anløbsbro, som er gjort stationær ved hjælp af fortøjningsanordninger, der ikke let kan demonteres og er fastgjort til en flods bred og bund, som ligger på en afgrænset og identificerbar fortøjningsplads i floden, og som i henhold til lejeaftalen udelukkende er beregnet til varig drift af restaurant og diskotek på denne fortøjningsplads. Denne udlejning udgør én enkelt ydelse, som er fritaget for afgift, og der skal ikke sondres mellem udlejningen af husbåden og udlejningen af anløbsbroen.**

2) **En sådan husbåd udgør ikke et »køretøj« som omhandlet i artikel 13, punkt B, litra b), nr. 2), i sjette direktiv 77/388.**

Underskrifter